

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2010 M. VISUOTINIO ŽEMĖS ŪKIO SURAŠYMO
KOMISIJOS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2012-01-06 Nr. DP-3
Vilnius

Posėdis įvyko 2011-12-22
Posėdžio pirmininkė Vilija Lapėnienė.
Posėdžio sekretorė Aušra Jablonskienė.

Dalyvavo: V. Lapėnienė, A. Jablonskienė, M. Kuklierius, E. Prancėvičius, E. Bičius,
J. Kraujelis, G. Vaičionis, V. Katkevičius, A. Golubeva, J. Judickienė.
Nedalyvavo: G. Staliūnienė, A. Savilionis, E. Olisevičius, J. Milieškaitė.

DARBOTVARKĖ:

1. Žemės ūkio surašymo išankstinių rezultatų aptarimas.
2. Plano dėl galutinių žemės ūkio surašymo rezultatų skelbimo aptarimas.
3. Kiti klausimai.

Lietuvos statistikos departamento generalinė direktorė V. Lapėnienė pasveikino susirinkusiuosius į komisijos posėdį.

1. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo (toliau – surašymas) išankstiniai rezultatai.

A. Jablonskienė pristatė išankstinius surašymo rezultatus. Nurodė, kad parengti pagrindiniai išankstiniai rezultatai skelbiami Lietuvos statistikos departamento interneto svetainėje, surašymui skirtame skyrelyje. Pranešė, kad išleisti 3 pranešimai spaudai šia tema. Išankstiniai surašymo rezultatai paskelbti leidiniuose „Lietuvos ekonominė ir socialinė raida“ (kovo ir rugsėjo mėn.), Lietuvos statistikos metraštyje. Taip pat parengtas ir 2011 m. lapkričio 16 d. paskelbtas elektroninis leidinys „Informacija apie išankstinius Lietuvos Respublikos 2010 metų visuotinio žemės ūkio surašymo rezultatus“. A. Jablonskienė informavo, kad išankstiniai surašymo rezultatai perduoti Europos Sąjungos statistikos tarnybai (Eurostatui), kuri 2011 m. spalio 11 d. paskelbė pranešimą spaudai apie ūkių skaičių, naudojamų žemės ūkio naudmenų plotą ir vidutinį ūkio dydį Europos Sąjungos (ES) valstybėse narėse.

Išankstiniais surašymo duomenimis, Lietuvoje veikė 199,9 tūkst. ūkių, žemės valdoje turinčių vieną ar daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų arba mažiau nei vieną hektarą naudojamų žemės ūkio naudmenų, jei per metus iš žemės ūkio veiklos gautos pajamos sudarė ne mažiau kaip 5000 Lt. Šie ūkiai valdė 3003,6 tūkst. hektarų žemės, iš jos 2764 tūkst. hektarų sudarė žemės ūkio naudmenas. Taip pat veikė 164,4 tūkst. smulkių ūkių, kurių naudojamos žemės ūkio naudmenas sudarė 21,8 tūkst. hektarų, o nenaudojamos – 14,9 tūkst. hektarų.

Palyginus 2010 metų surašymo rezultatus su 2003 metų surašymo rezultatais pastebėta, kad ūkių, turinčių vieną ir daugiau hektarų žemės ūkio naudmenų, skaičius sumažėjo daugiau kaip 26 procentais. Naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas padidėjo 10 procentų, o vidutinis ūkio dydis (pagal žemės ūkio naudmenų plotą) padidėjo nuo 9,3 iki 13,8 hektaro. Pasak A. Jablonskienės, sugrupavus ūkius pagal jų turimas naudmenas buvo pastebėta, kad, palyginti su 2003 m. surašymo duomenimis, ūkių, turinčių 2–5 ha naudojamų žemės ūkio naudmenų, skaičius sumažėjo 37 procentais, ūkių, turinčių 5–10 ha naudojamų žemės ūkio naudmenų, – 31 procentu. Didelių, turinčių daugiau kaip 100 hektarų žemės ūkio naudmenų, ūkių 2010 m. buvo 3,8 tūkst. – dvigubai daugiau nei 2003 metais.

A. Jablonskienės teigimu, pasėlių struktūra pasikeitė, palyginti su 2003 metų surašymo duomenimis: pasėlių plotas padidėjo 49 procentais, išaugo ankštinių augalų, rapsų, daugiamečių žolių lyginamoji dalis, labai padidėjo rapsų augintojų skaičius ir rapsų plotas, bet sumažėjo javų, lauko daržovių, bulvių lyginamoji dalis, itin sumažėjo linų, lauko daržovių ir bulvių plotai. Anot A. Jablonskienės, ūkiuose, turinčiuose vieną ar daugiau hektarų naudojamų žemės ūkio naudmenų, palyginti su 2003 m., surašyta 17 procentų mažiau galvijų, 21 procentu mažiau kiaulių, 61 procentu mažiau ožkų, 63 procentais mažiau triušių, bet 2 kartus daugiau avių, 30 procentų daugiau paukščių, 9 procentais daugiau bičių šeimų.

2010 m., palyginti su 2003 m., žemės ūkio darbuotojų skaičius sumažėjo 32 procentais. Dauguma jų ūkyje dirbo ne visą darbo dieną. 34 procentai ūkininkaujančių asmenų ir dirbančių jų šeimos narių nurodė, kad surašymo momentu, be ūkio darbų, jie turėjo ir kitą darbą, už kurį gavo atlyginimą.

Naudojamos žemės ūkio technikos 2010 m. surašyta daugiau nei 2003 m. Surašytų ūkinių pastatų analizė parodė, kad 2010 m. pastatų gyvuliams laikyti plotas buvo 33 procentais mažesnis nei 2003 m., garažų, technikos remonto ir techninės priežiūros dirbtuvių plotas – 5 procentais didesnis, grūdų, daržovių, vaisių saugyklų talpa – 34 procentais didesnė.

Komisijos nariams buvo paaiškinta, kad Eurostato reikalavimu surašymo metu rinkti duomenys apie žemės ūkio gamybos metodus. A. Jablonskienės teigimu, nėra administracinių duomenų šaltinių, su kuriais būtų galima palyginti surinktus žemės ūkio gamybos metodų duomenis, todėl ji kreipėsi į komisijos narius su prašymu, kad jie pareikštų pastabas šiuo klausimu.

Buvo pristatytos suvestinės apie žemės dirbimo metodus, dirvožemio dangą žiemą, gyvulių ganymą ir laikymą, kiaulių ir vištų laikymo sistemas, mėšlo panaudojimą tręšimui bei mėšlo kaupučius.

Baigdama pristatymą A. Jablonskienė informavo, kad 2011 metų spalio mėn. Eurostatas išleido pranešimą spaudai apie išankstinius 2010 metų žemės ūkio surašymo rezultatus ES šalyse. Pranešimo duomenimis, vidutinis Lietuvos ūkio dydis artimas ES27 vidurkiui. Buvo pastebėta, kad daugumoje naujų ES šalių naudojamų žemės ūkio naudmenų plotas, palyginus su 2003 m., padidėjo. Toliau kalbėjęs J. Kraujelis pabrėžė, kad atliktas reikšmingas darbas. Pastebėjo, kad reikėtų patikslinti lentelę, susijusią su žemės ūkio augalų pasėliais ir jų struktūra. Jo manymu, vartotojus gali suklaidinti rodiklis „Visi pasėliai, vidutiniškai tenkantys vienam ūkiui“. J. Kraujelio nuomone, siekiant išvengti nesusipratimų, prie šio rodiklio reikėtų pridėti paaiškinimą.

J. Kraujelis domėjosi, kodėl lentelėse nepateikta statistika apie traktorius. A. Jablonskienė paaiškino, kad traktoriai nebuvo surašomi, kadangi informacija apie juos pateikiama Traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registre. M. Kuklierius pritarė J. Kraujelio nuomonei, kad informaciją apie traktorius reikėtų įtraukti į lenteles skelbiant surašymo rezultatus.

J. Kraujelis pasiūlė pagalvoti, ar mažiau nei 2 val., 2-4 val. ūkyje dirbantys darbuotojai gali būti vadinami žemės ūkio darbuotojais. Pastebėjo, kad surašymo metodikos šiuo atveju keisti negalima, tačiau galima kitaip pavadinti. A. Jablonskienė pasiūlė naudoti sąvoką „asmuo, dirbęs žemės ūkio darbus“. A. Jablonskienės pasiūlymui buvo pritarta.

Anot J. Kraujelio, neteisinga teigti, kad tik 11 procentų ūkinius gyvūnus laikančių ūkių turi mėšlo ir srutų kaupučius, kadangi ne visi ūkiai, laikantys ūkinius gyvūnus, privalo juos įsirengti. Jo nuomone, neteisinga skaičiuoti procentinę tokių ūkių dalį visų gyvulių laikytojų skaičiuje. Remiantis Nitratų direktyva, kuri Lietuvoje yra įgyvendinama, tik turintis daugiau nei 100 sąlyginių gyvulių ūkis privalo turėti mėšlo ir srutų kaupučius. M. Kuklierius pritarė nuomonei, kad ūkių, turinčių mėšlo ir srutų kaupučius, procentinė dalis turi būti skaičiuojama tik nuo tų ūkių, kurie privalo juos turėti. E. Bičius pasiūlė grupuoti kaupučius pagal laikomų sąlyginių gyvulių skaičių.

V. Lapėnienė pabrėžė, kad statistikai labai vertina specialistų ekspertinę nuomonę. Anot jos, atliekant statistinius tyrimus griežtai vadovaujamosi metodikomis ir atliekama palyginti nedaug analizių.

2. SVARSTYTA. Planas dėl galutinių žemės ūkio surašymo rezultatų skelbimo.

A. Jablonskienė pristatė galutinės surašymo statistinės informacijos skelbimo 2012 m. planą. Paaiškino, kad pagal ES teisės aktų reikalavimus 2012 m. vasario mėn. surašymo informacija bus perduota Eurostatui. A. Jablonskienės teigimu, planuojama išleisti tris surašymo rezultatų leidinius, pristatančius surašymo rezultatus šalies, apskričių ir savivaldybių, seniūnijų lygiu. Komisijos nariai buvo informuoti, kad iki išleidžiant leidinius statistinė informacija taip pat bus paskelbta Lietuvos statistikos departamento Rodiklių duomenų bazėje. Visi surašymo leidiniai bus publikuojami tiek popieriniu, tiek elektroniniu (PDF) formatu.

3. SVARSTYTA. Surašymo duomenų konfidencialumas, kiti klausimai.

A. Jablonskienė informavo, kad pagal 2009 metais priimtą Europos parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009 konfidencialiais duomenimis laikomi duomenys, pagal kuriuos galima tiesiogiai arba netiesiogiai identifikuoti statistinius vienetus. Todėl nebus galimybės skelbti, pavyzdžiui, duomenų apie linus, cukrinius runkelius, grupuojant juos pagal savivaldybes, kadangi kai kuriose savivaldybėse tėra po vieną šiuos augalus auginantį ūkį. Taip pat greičiausiai nebus skelbiama informacija apie gyvulių ir paukščių skaičių atskirai žemės ūkio bendrovėse ir ūkininkų ir šeimos ūkiuose. A. Jablonskienė paaiškino, kad didžiausia konfidencialių duomenų skelbimo problema yra Birštono ir Druskininkų savivaldybėse. Todėl ji pasiūlė sujungti šių savivaldybių statistinę informaciją su kitų savivaldybių statistine informacija (pavyzdžiui, Birštono sav. su Prienų r. sav.). Šiam siūlymui komisijos nariai neprieštaravo. Anot A. Jablonskienės, dėl griežtų konfidencialumo reikalavimų kai kuriems duomenims trūks detalumo, be to, sumažės leidinių pagal apskritis ir savivaldybes bei seniūnijas apimtis.

J. Kraujelis domėjosi, kaip bus galima užsisakyti leidinius. V. Lapėnienė patvirtino, kad leidiniai bus publikuojami tiek popierine, tiek elektronine forma. Komisijos nariai gaus popierinius variantus. J. Kraujelis iškėlė klausimą, ar aktualu skelbti rezultatus pagal apskritis, kadangi po reformos jų nebeliko. V. Lapėnienės teigimu, kai buvo atliekamas surašymas, apskritys dar egzistavo kaip administraciniai vienetai, o surašyme atspindima būtent to meto situacija. J. Kraujelis domėjosi, ar 2010 metų rezultatai bus lyginami su 2003 metų, grupuojant juos pagal rajonus. A. Jablonskienė teigė, kad 2010 m. rezultatai bus skelbiami pagal ūkio centro rajoną (seniūniją) ir lyginami su 2003 m. rezultatais.

J. Kraujelis paprašė, kad Lietuvos statistikos departamentas, kiek leidžia konfidencialumo reikalavimai, pateiktų informaciją apie pasėlius ir gyvulius pagal savivaldybes, kadangi ši informacija labai reikalinga vartotojams.

V. Katkevičius domėjosi, ar surašymo informaciją naudoja Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas. A. Jablonskienė paaiškino, kad institutas naudoja šią informaciją Ūkių apskaitos duomenų tinklo tyrimo reikmėms. A. Jablonskienė kvietė visus komisijos narius kreiptis, jei jiems reikėtų papildomų surašymo rezultatų.

V. Lapėnienė pasidžiaugė komisijos veikla, kuri buvo naudinga rengiantis surašymui ir surašymo metu, padėkojo visiems susirinkusiems.

NUSPRESTA:

1. Pritarti pateiktiems išankstiniams surašymo rezultatams.
2. Komisijos veiklą nutraukti tuomet, kai surašymo galutiniai duomenys bus perduoti Eurostatui.

Komisijos pirmininkė

Vilija Lapėnienė

Komisijos sekretorė

Aušra Jablonskienė